

A SZÉLSŐSÉGES VALLÁSI CSOPORTOK TÉRNYERÉSÉNEK KOCKÁZATAI

Bevezetés

Jelen tanulmány két korábbi, a témával részletesen foglalkozó tudományos cikkemben kifejtett álláspontok összefoglaló magyarázata és elemzése.²⁷² A tanulmány igyekszik bemutatni a keresztény vallás helyzetét és elfogadottságát a rendvédelmi szervek állományán belül, különösen a jogszabályi keretek figyelembevételével. Elemzés tárgyát képezik a rendvédelmi szerveken belül szolgálatot teljesítő személyekre potenciális veszélyt jelentő szélsőséges és radikális vallási alapokon szerveződő csoportosulások. Az összehasonlítási viszonyrendszer ellenpontjaként vizsgálendő a szélsőséges vallási csoportok megjelenésének nemzetbiztonsági kockázata a rendészeti szervek állományának veszélyeztetettsége tükrében.

A nemzetbiztonságot érintő kihívások terén alapvető változásoknak lehettünk tanúi mind Magyarországon, mind a világ egyéb területein az alapvetően bipoláris katonai és politikai világrend felbomlását követően a '80-es évek végén. A veszélyt jelentő biztonsági tényezők átalakulását követően a katonai és nemzetbiztonsági prioritások függvényében új veszélyforrások jelentek meg. A nagyhatalmi struktúrák átrendeződésének következményeként ezek a veszélyforrások elsősorban gazdasági, szociális, valamint politikai eredetűek voltak. Az új biztonsági kihívások és kockázatok között említjük a terrorizmust, amelynek egyik legveszélyesebb pillére a szélsőséges vallási csoportok megjelenése.

Magyarország nem tartozik a terrorizmus által közvetlenül fenyegetett országok közé, azonban kiemelt feladatnak kell tekinteni a terrorveszély szempontjából veszélyeztetett szövetséges államok hazánkban található objektumainak és érdekeltségeinek védelmét. A terrorista ideológiákat követő szélsőséges - vallási - csoportok szervezetének és működésének szempontrendszerét elemezve kiemelt figyelmet kell fordítani a terrorszervezetek célpontjait jelentő országok területén található magyar érdekeltségek védelmére. A hazai²⁷³ és nemzetközi²⁷⁴ rendészeti, valamint nemzetbiztonsági feladatokat ellátó szervek szoros együttműködése szükséges azon problémák megelőzéséhez, hogy a vallási alapokon nyugvó terrorista szervezetek ne tudjanak beférkőzni a hazánkban bejegyzett vallási és egyházi szervezetek tagjai közé, ezzel hátráltatva társadalmi integrációjukat.²⁷⁵

²⁷² „A vallás szerepe az egységes rendészeti struktúra formálódásában Magyarországon” valamint „Az európai unió és Magyarország biztonsági stratégiájának vizsgálata a szélsőséges vallási csoportok vonatkozásában” c. cikkek.

²⁷³ A rendőrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, katasztrófavédelem, a büntetés- végrehajtás, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, és az ügyészség.

²⁷⁴ Europol (Európai Rendőrségi Hivatal), Interpol (Nemzetközi Büntügyi Rendőrség Szervezete), ILEA (Nemzetközi Rendészeti Akadémia),

²⁷⁵ Várhalmi A. Miklós: A nemzetbiztonsági szolgálatok meghatározó jelentősége a Magyar Köztársaság XXI. századi biztonsági rendszerében, Doktori (PhD) értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2010. 89. o.

A szélsőséges vallási csoportok megjelenésének nemzetbiztonsági kockázatai

A nemzetbiztonsági kihívásokat vizsgáló tényezők változása terén alapvető értékrendbeli módosulások következtek be. Ezek a kihívások nagymértékben változtatták meg Európa és a nyugati fejlett világ értékrendjét és gondolkodását a terrorizmussal kapcsolatban. A bipoláris világrend felbomlását követően egyre nyíltabban, és - ami a legfontosabb - egyre szervezettebben léptek a világ közvéleménye elé a különböző vallási, politikai, valamint etnikai ideológiáktól fűtött terrorista szervezetek.²⁷⁶ A mai terrorizmus alapvetően etnikai, vallási és szeparatista indíttatású. Legjelentősebb formája a vallási fundamentalizmus, amely filozófia értelmében a követők által szentnek vélt írások Isten hiteles szavát jelentik. Mivel a szentírás Isten szavait tartalmazza, ezért azok hitelességét vagy érvényességét senkinek sincs joga megkérdőjelezni, megváltoztatni vagy azzal nem egyet érteni.

Az elemzések és értékelések során figyelembe kell venni, hogy a vallás, vagyis az iszlám a nemzeti folyamatok minden aspektusát áthatja a közel-keleti és észak-afrikai államokban. A közösségi identitások gyakorta vallási terminusokban nyilvánulnak meg, illetve vallási kategóriák kapnak nemzeti jelleget. A vallásilag definiált közösségi identitások és szolidaritások miatt a nemzetépítés folyamata lényegesen eltér a világ más régióitól.²⁷⁷

A terrorizmus térnyerésének, valamint az egyre nagyobb mértékben kialakuló globális gazdasági és pénzügyi instabilitásnak köszönhetően az elmaradottabb régiókban élő, kilátástalan helyzetben lévő egyének potenciális veszélyt jelentenek a fejlett társadalmakra, ezért az instabilitást kezdeményező törekvések összetett kölcsönhatást képeznek a tudatosan gondolkodó ember érzelmeivel és céljaival. A terrorista fenyegetettség lehetséges bekövetkezésére már nem csak a nyílt háborús konfliktusokat felvállaló országok (USA, Nagy-Britannia, Franciaország, Izrael) vezetői és polgárai számíthatnak, hanem egyre inkább előtérbe kerülnek az alapvetően törekeny gazdasági és politikai potenciállal rendelkező országok is. Ilyen tekintetben a legrosszabb helyzetben Európa országai vannak. A globális gazdasági és pénzügyi instabilitás jelenléte új kihívások, kockázatok elé állítja az emberiséget, s az érintett országokban a pénzügyi folyamatok radikális változásait eredményezik, amely változások hatására politikai válság alakulhat ki.²⁷⁸ A politikai válságok következménye, hogy az elégedetlen néptömegek társadalmi és anyagi helyzetük stabilitását remélve szélsőséges irányzatokat és eszméket valló politikai pártoknak és vezetőknek adnak kormányzási lehetőséget. A szélsőséges eszméket valló országokban a szélsőséges vallási csoportok is nagyobb eséllyel lehetnek jelen, és találnak támogatókat terveik megvalósításához.

²⁷⁶ Adott korszakok legismertebb terrorista csoportjai voltak: Vörös Hadsereg Frakció (NSZK), Vörös Brigádok (Olaszország), Action directe (Franciaország), Al-Kaida (Afganisztán), IRA (Észak-Írország), ETA (Spanyolország)

²⁷⁷ Rostoványi Zsolt-Maróth Milós-Vásáry István: Korunk és az iszlám: politikai, kulturális és gazdasági lehetőségek, kihívások. Stratégiai kutatások: Kutatási jelentések: A Miniszterelnöki Hivatal és a Magyar Tudományos Akadémia közötti megállapodás keretében végzett stratégiai kutatások főbb eredményei. 2007. 162. o. (http://mta.hu/fileadmin/2007/11/MeH-MTA%20IV_158-170.pdf (Letöltés ideje: 2012.06.01.))

²⁷⁸ Botz László: Magyarország biztonsági érdekei, azok érvényesülésének lehetőségei a hidegháború utáni nemzetközi biztonsági rendszerekben, multilaterális és bilaterális keretekben. Felderítők Társasága Közhasznú Egyesület Kiadványa, Budapest 2010. 8. o.

Fontos látni, hogy a szélsőséges eszmék ideológiájának terjesztése nem minden esetben jelent egyet a terrorista tevékenységek erőszakos végkimenetelét eredményező radikális küzdelemmel. A különbség a cél meghatározásában, valamint a végrehajtás kivitelezésében keresendő.

Botos Csaba tanulmányában nagyszerű érzékkel és remek okfejtéssel mutatja be a terrorizmus láthatatlan arcát, amely során a terrorcselekményt elkövetni szándékozó személyek teljes mértékben beépülnek a terrorcselekmény elkövetési helyének társadalmába. Ezek a személyek tanulmányokat folytatnak, nyelveket tanulnak, a külső szemlélő számára normális életvitelt képviselnek, így kiaknazzák a civilizált emberkép fogalomkörének hiányosságát.²⁷⁹

Magyarország keresztény alapokon nyugvó jogállam, ahol mindenki szabadon gyakorolhatja vallását. Azonban a vallásgyakorlás értékközvetítő és tanító szerepe mögött némely esetben nem tisztázott törekvések húzódnak meg. Ezek a törekvések lehetnek személyes, gazdasági vagy politikai indíttatásúak. Az elérendő cél vonatkozásában minden esetben nemzetbiztonsági kockázatot jelentenek ezek a törekvések.

Az Alkotmányvédelmi Hivatal kiemelten foglalkozik a társadalomra veszélyes vallási mozgalmakkal és egyházi szervezetekkel.²⁸⁰ Az átszervezésre került Nemzetbiztonsági Hivatal egyik korábbi állásfoglalása értelmében egyre nagyobb teret nyernek azok a szervezetek, akik a gyanútlan polgárok hiszékenységet kihasználva mentálisan és gazdaságilag függővé próbálják tenni őket olyan megfontolásból, hogy minél nagyobb befolyásra tegyenek szert a társadalomban.²⁸¹ Ezeknek a vallási szervezeteknek és mozgalmaknak elsődleges célja erejük és társadalmi befolyásuk szüntelen növelése. Ezek a szervezetek tudatosan törekszenek arra, hogy az állam érdekszférájába tartozó irányítási és döntéshozatali rendszerben fontos beosztást betöltő személyeket nyerjenek meg, vagy társadalmilag kiemelkedő döntési potenciállal rendelkező tisztségeket töltsenek be.²⁸² A szisztematikusan kiépített szervezetrendszer a legmegfelelőbb lehetőség, hogy a politikai, gazdasági és társadalmi problémáktól kiábrándult és csalódott emberek a szervezet tagjaivá váljanak. Ezek a személyek teljes felelősséggel tartoznak a szervezet irányítóinak, ezáltal úgy érzik, hogy a „valahova” tartozás és a „fontos vagyok valakik számára” tudat minőségileg kiemelkedőbb társadalmi megbecsülést eredményez számukra. Ezen személyiségbeli változások hatására lehetőség nyílik egy hamis egzisztenciális és társadalmi felemelkedés kibontakozásának megvalósítására.

A rendészeti és nemzetbiztonsági szerveknél dolgozó személyek veszélyeztetettsége sokkal több veszélyt rejt magában, mint a civil szférában dolgozó személyek esetében, hiszen a láthatatlannak tűnő vallási és lelki kapocs kialakítására való törekvés egy rejtett jogsértő tevékenység kialakításának a kezdetét eredményezheti.

²⁷⁹ Botos Csaba: A terrorizmus gazdasági-pénzügyi háttere. 3. o. Forrás:

(<http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/Botos.pdf> (Letöltés ideje: 2012.07.29.)

²⁸⁰ Nemzetbiztonsági Hivatal, 1999. évkönyv, 7.3 fejezet, A társadalomra veszélyes „vallási” mozgalmak. Forrás: <http://www.kszs.org.hu/archiv/jogtar/4szakany/nbhev.htm#17> (Letöltés ideje: 2012.04.11.)

²⁸¹ Elsősorban a gazdasági és a politikai hatalom megszerzését biztosító pozíciók megszerzése az elsődleges cél, de a közigazgatásban és ezáltal a rendészeti szférában kiemelten fontos beosztások (megbízatások) megszerzése is a végrehajtandó célok között szerepelhet.

²⁸² Munkanélküliség, foglalkoztatási problémák, népesség elöregedése, eladósodás, bérek értékvesztése, elszegényedés, bűnözés, vallási ellentétek. Társadalmi viszonyok, (<http://elib.kkf.hu/hungary/magyar/social/HUN.htm> (Letöltés ideje: 2012.04.12.)

A szélsőséges vallási csoportok számára kiemelkedő jelentőséggel bírnak az olyan területek, ahol a háborúk, szegénység, betegségek, korrupció és a demokratikus jogállamiság hiánya egy jövőkép nélküli életet biztosít az emberek számára.²⁸³

A szélsőséges vallási eszmék és ideológiák terjedésének legalizálására abban az esetben kerülhet sor, ha az állami törvényhozás jogi szabályozását fokozatosan megkerülve a nemzetbiztonsági kockázatot vizsgáló testületek nem megfelelő alapossággal vizsgálják meg az egyházzá nyilvánítási eljárás során a kérelmet benyújtó szervezeteket. Ezen állítás továbbgondolásaként kijelenthető, hogy a szélsőséges vallási eszmék elterjedésének lehetősége nem csak és kizárólag a bejegyzett egyházi szervezeteken belül lehetséges.

Az egyházzá nyilvánítás során a vizsgálatnak ki kell terjedni a leendő egyházi szervezet minden vezetőjére és képviselőjére, meg kell vizsgálni múltjukat, jelenlegi tevékenységüket, valamint a hazai és külföldi működésük előzményét. A külföldi címen bejegyzett vagy alapított szervezet esetén fel kell venni a kapcsolatot az alapítás (bejegyzés) helye szerinti ország hatóságaival a teljes körű nemzetbiztonsági vizsgálat lefolytatása céljából.

A külföldön bejegyzett vagy külföldi székhellyel rendelkező szervezet esetében a pontos és részletes bizalmi információ megszerzését az Információs Hivatal szakembergárdája biztosíthatja, mivel a Hivatal biztonság- és védelempolitikai alapelve és általános rendeltetése a külföldre vonatkozó vagy külföldi eredetű bizalmas információk megszerzése, amely elősegíti a magyar nemzet érdekeinek érvényesülését Magyarország függetlenségének biztosításában és törvényes rendjének védelmében.²⁸⁴

Egyesület akkor ismerhető el egyháznak, ha az egyesülettel szemben – működése során – nemzetbiztonsági kockázat nem merült fel.²⁸⁵ A szélsőséges vallási mozgalmaknak egyre nagyobb a társadalomra való veszélyessége. Növekszik a megnyert hívők száma, akik a vallási elkötelezettség és az önálló döntésképtelenségi kényszer hatására egyre nehezebben képesek döntésük érvényesítésére. Kiemelt feladat ezeknek a vallási alapokon szerveződő szélsőséges mozgalmaknak (csoportoknak, ideológiáknak) a feltérképezése, tanulmányozása, megszüntetésének kezdeményezése, vagy megalakulásának megakadályozása. Kiemelten fontos a közvélemény tájékoztatása a szélsőséges vallási mozgalmak valós tevékenységéről.

Különösen lényeges aspektus, hogy képesek legyünk érzékelni az egyén társadalomban betöltött szerepében az ideológiai és kockázati különbségeket, amelynek elemzése és értékelése során elválasztódásra kerül a vallását rendszeresen gyakorló jogkövető állampolgár a szélsőséges vallási eszméket valló, potenciálisan veszélyt jelentő személytől. Az ebből adódó különbség felismerésére csak abban az esetben van lehetőség, ha együttműködést kezdeményezünk a bejegyzett történelmi egyházakkal.

Mindezen felsorolt nemzetbiztonsági kockázatot jelentő tény ismeretében meg kell vizsgálni azokat a jogállamiság szempontjából kiemelkedően fontos jogszabályokat, amelyek megfelelő jogi háttérrel képeznek a hitélet, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság gyakorlásának lehetőségéhez.

²⁸³ Vass György: A Transz-Saharai terrorizmus elleni küzdelem. A nemzetközi terrorizmus elleni küzdelem időszaki társadalmi, katonai és rendvédelmi kérdései. ZMNE Konferencia anyag. 2007. 1. o.

²⁸⁴ Az Információs Hivatal rendeltetése. Forrás: http://www.mkih.hu/hivatal_rendeltetese.shtml (Letöltés ideje: 2012.04.13.)

²⁸⁵ A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 14. § (2) bek. g) pont

A vallási alapokon szerveződő terrorizmus fenyegetettségének veszélye

Az Európai Unió belső biztonságát fenyegető veszélyek közül a legfontosabb a terrorizmus térnyerésének veszélye. A terrorizmus meghatározása a NATO szerint „*egyének, vagy javak elleni erő, vagy erőszak törvénytelen alkalmazása, illetve az azzal való fenyegetés, amelynek célja a kormányok vagy a társadalmak kikényszerítése, vagy megfélemlítése bizonyos politikai, vallási, vagy ideológiai célkitűzések elérése érdekében.*”²⁸⁶ A terrorizmus bűncselekmény. A terrorizmus nem veszi figyelembe az emberi életet és a demokratikus értékeket. Elterjedése, katasztrofális következményei, a radikalizálódás útján történő toborzási képessége, a propagandának az interneten keresztül való terjesztési lehetősége, valamint finanszírozásának különböző módjai a nemzet biztonságát jelentősen és egyre fokozottabban fenyegető veszélynek teszi ki.

A terrorizmus egyik válfajának tekinthetők a szélsőséges vallási csoportok, amelyeknek elsődleges célja a vallási ideológiák terjesztése, ezáltal olyan meghatározott cselekmények végrehajtása, amely által nyomás gyakorolható a célként kiválasztott nemzet politikai irányításra, valamint a közigazgatási, gazdasági és energetikai intézmények működésére. A szélsőséges vallási csoportok a hitéleti, az egyházi, valamint a vallási alapokat felhasználva szinte észrevétlenül beépülnek és terjeszkednek az állam működését befolyásoló szervezetek vagy személyek között, így nagymértékű zavart keltenek. Ennek a folyamatnak a végrehajtása az idő kontinuitásának, valamint a cél elérésének függvényében változik. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy nem csak az iszlám fundamentalizmus tanításai és törvényei, valamint a radikális iszlám világszemléletet követő személyek jelentenek veszélyt a nyugati demokratikus társadalmakra, hanem a kereszténység eszméjét hirdető, szélsőséges vallási terrorszervezetek és csoportok tagjai ugyanolyan veszélyt hordoznak erőszakos tevékenységükkel. Ezeket a szervezeteket kisebbségi terrorszervezeteknek nevezzük.²⁸⁷ (Lásd.: IRA, ETA)

Az egyház keresztény hívek összességének valamelyik szervezett közössége. Az egyház, vallásfelekezet, vallási közösség azonos hitelveket valló természetes személyekből áll, önkormányzattal rendelkező, és az Országgyűlés által elismert autonóm szervezet, amely elsődlegesen vallási tevékenység gyakorlása céljából jön létre és működik.²⁸⁸ A vallásfelekezet hivatalosan szervezett vallási közösség, a kereszténység egészébe tartozó irányzatok egyike.²⁸⁹

A szekta a nagyobb vallási közösségtől tudatosan leszakadó, és az ellen harcoló kisebb vallási közösség, amely bizonyos tanításokat egyoldalúan hangsúlyoz, és tagjaitól általában szigorúbb destruktív magatartást követel. Vallásos szektának nevezünk minden olyan csoportot, amelynek tagjai az ideológiai választékosság és a hierarchikus összesség

²⁸⁶ AAP-6, NATO Szakkifejezések és Meghatározások Szógyűjteménye (angol és magyar). A Honvédelmi Minisztérium Honvéd vezérkar Haderőtervezési Csoportfőnökség kiadványa. Budapest, 2004.

²⁸⁷ Tatár Attila: Terrorizmus és katasztrófavédelem. Forrás: <http://www.zmne.hu/dokisk/hadtud/katasztrofa.pdf> (Letöltés ideje: 2012.07.31.)

²⁸⁸ A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény

²⁸⁹ Vallásszociológiai alapgfogalmak, Vallás? Felekezet? Szekta? Forrás: <http://eklezsia.hu/Apologia/lexikon/vallasszociologiai.html#FELEKEZET> (Letöltés ideje: 2012.04.21.)

elvét érvényesítik gondolkodásmódjukban és megnyilvánulásukban. Megkülönböztetünk gazdasági, kereskedelmi és politikai alapokon szerveződő vallási szektákat.²⁹⁰

A vallásos szekták tanítása eltér az adott társadalomban tradicionális többségi vallásokétól. Kis létszámú, zárt közösségek, tagjaikat akár pszichológiai erőszakkal is elkülönítik a többségi társadalomtól, végül tagjaik számára deviáns életmódot írnak elő, és ez által súlyos személyiségzavart okoznak. Vannak olyan csoportok, amelyek tanítása alig tér el az egyházakétól, de a legtöbb esetben a tanításban megfogalmazott látásmód zavaró tényezőként hat a csoport tagjaira, amelynek hatására megváltozik a személyiség addigi állapota. Ez a változás nemzetbiztonsági kockázatot rejt magában abban az esetben, ha a személy fontos társadalmi megbízatást tölt be. A vallási szekták világról, politikáról, gazdaságról és társadalomról alkotott látásmódja eltér a köznapi értelemben vett beavatkozási és irányítási modelltől. Ideológiájuk és látásmódjuk legtöbb esetben a titkos információszerezés lehetőségét vetíti elő tagjai számára, mint megvalósítandó célt. A vallási szekták klasszikus értelemben vett terrorista tevékenységeket nem hajtanak végre, sokkal nagyobb hatalomként értékelik a társadalmi és politikai elfogadottságot, mivel csak így tudják legalizálni tevékenységüket. Azonban a legalizált felekezeti tevékenységek, események és liturgiák mögött az irányítás és a befolyásolhatóság tevékeny szerepköre bontakozik ki világosan. Ezek a többnyire zárt vallási közösségek nehezen fogadják be tagjaikat, ennél fogva csak nagy áldozatok árán engedik (ha engedik) kilépni tagjaikat soraikból.

Világosan kell látni, hogy a vallási alapokon szerveződő szekták, radikális eszméket követő vallási szervezetek vagy csoportok csak olyan országok ellen és földrajzi területeken folytatnak terrorista tevékenységeket, ahol érdekükben áll, valamint céljaik között szerepel a társadalom befolyásolása a politikai irányítással szemben. Minden más esetben ezek a csoportok meghatározott céljaik elérésére törekszenek, amelyek végrehajtására információt szolgáltató személyekre van szükségük.

Az információt szolgáltató személyt/személyeket az alábbi módon vehetik irányításuk alá:

- A már évek óta az adott állam közigazgatásában, vezetésében, irányításában, politikai életében szerepet betöltő személyt bevonják a vallási alapokon nyugvó közösségükbe. A legtöbb esetben családi, baráti vagy munkahelyi emberi kapcsolatok alapján veszik fel a személlyel a kapcsolatot.
- A másik esetben már a vallási csoport egyik kiképzett tagját juttatják be az állami, közigazgatási érdekszférába.²⁹¹ Ebben az esetben már a konkrét végrehajtandó cél elérése érdekében juttatják be a személyt vagy személyeket a közigazgatás kiemelten fontos szervezeteibe.²⁹²

Az így megszerzett információkat felhasználhatják a megkörnyékezett vagy megfigyelt személy zsarolására, további törvénytelen cselekmények elvégzésének

²⁹⁰ ARWECK, Elisabeth: *Researching New Religious Movements: Responses And Redefinitions*, New York, 2006. 167. o.

²⁹¹ A kiképzés alatt ebben az esetben oktatási, műveltségi, kulturális és ideológiai fejlődést értünk, mivel a megpályázandó állami, vagy közigazgatási munkakör elnyeréséhez magas szakmai kvalitásokkal rendelkező szakember szükséges.

²⁹² Ezek a kiemelten fontos szervezetek a következők lehetnek: rendőrség, nemzetbiztonsági szolgálatok, kormányzati hivatalok, országgyűlési hivatalok, adóhivatal, politikai pártok.

végrehajtására az elérendő cél érdekében. Az Európai Unión belül ritkán következik be tényleges fizikai erőszakot követelő terrorista cselekmény.

További vizsgálatok tárgyát képezheti a vallási csoportok és szervezetek részletes vizsgálata, kiemelten kapcsolatrendszerük, tevékenységük, céljaik és tagjaik tekintetében. Fontos, hogy kellően átlátható képet kapjunk ezeknek a csoportoknak tényleges tevékenységéről, hiszen csak így szavatolható a kihívásoknak való megfelelés az Európai Unió határain belül, valamint szövetségeseink területein egyaránt.

A lehetőségek szintjén azonban mérlegelni kell olyan kockázati tényezőket nyújtó biztonsági veszélyforrásokat, amelyek kihatással lehetnek mind az Európai Unió, mind Magyarország biztonságára. Ezek a biztonsági kockázatok elsősorban a közel-keleti folyamatokból bontakoznak ki, ahol hazánk szerepvállalása áttételes hatást gyakorolhat Magyarország biztonságpolitikájára. Jelentős terrortámadásnak feltehetően nem leszünk a célpontjai, még ha ez teljesen nem is zárható ki. Egy nagyobb támadás, esetleges destabilizáló gazdasági hatásai azonban negatívan érinthetnek bennünket, bárhol is történjék.²⁹³

A biztonsági kihívásoknak való megfelelés érdekében az Európai Unió tagállamai saját nemzeti biztonságpolitikával és stratégiai módszerekkel rendelkeznek, továbbá a szomszédos államok, vagy nemzetközi szervezetek között kormányzati szinten kétoldalú-, vagy többoldalú, valamint regionális biztonságpolitikai megállapodásokat kötnek a lehetséges fenyegetések megakadályozásának és elhárításának céljából.

Következtetések

A vallás az emberi magatartás erkölcsi oldalát építi, és a társadalom összetartó erejére támaszkodik. A rendvédelemben tapasztalható expozíció következtében eddig nem tapasztalt erkölcsi és szakmai problémák léptek fel. Ezeket a problémákat fel kell tudni ismerni, és eddig nem használt innovatív eszközökkel kell kezelni. Természetesen az egyházi vezetőknek is konszolidált döntést kell hozni az egyház szerepvállalásának terén a rendvédelemben, mivel az állam csak így törekedhet a törvényalkotás általi végrehajtásra.

A szélsőséges vallási csoportok eddig nem tapasztalt eszközökkel próbálnak hatalmat és befolyást szerezni az állami végrehajtó szerveken belül. Világosan látni kell, hogy ezek az eszközök, és módszerek az esetek többségében nem terrorista módszereket vesznek igénybe, hanem a hitbéli meggyőződés erejére támaszkodnak. Valójában ez a támadási mechanizmus rejtve marad, és szinte lehetetlen időben kiszűrni a cselekményt elkövetni szándékozó személyt vagy csoportot. Ez a térnyerés nemzetbiztonsági kockázatot rejt magában, hiszen az állam biztonsági működését ellátó szervezetek potenciális veszélynek vannak kitéve.

A lelkiismereti és vallásszabadság kérdésében az Európai Unió jogintézményének és jogrendszerének figyelmesen kell eljárni, mivel az emberek többsége vallásos meggyőződése folytán nyíltan és minden gátló tényező nélkül szeretné érvényre juttatni hitbéli meggyőződését. Azonban pontosan kell látni, hogy a vallásszabadság jogával élő hívő emberek közé beférkőzhetnek olyan személyek, vagy akár komplett csoportok, akik a

²⁹³ Rostoványi Zsolt: A biztonság kérdése a Közel-Keleten. Stratégiai kutatások: Kutatási jelentések: A Miniszterelnöki Hivatal és a Magyar Tudományos Akadémia közötti megállapodás keretében végzett stratégiai kutatások főbb eredménye. 145. o. Forrás: <http://mta.hu/fileadmin/2009/strategia/lslzam.pdf> (Letöltés ideje: 2012.06.01.)

demoralizációs tevékenységükkel negatív változást eredményezhetnek a társadalmi jogállamiságban.

Fontos tényező, hogy különbséget tudjunk tenni a keresztényi és az iszlám vallási eszméket és ideológiákat képviselő szélsőséges vallási csoportok között. Az ok-okozati viszonyrendszerek közötti különbségek és egyezőségek a legtöbb esetben a vallás filozófiájában keresendők.

Befejezés

Az Európa Unió tagállamainak jelentős része - köztük Magyarország - az elmúlt évek alatt ritkán tapasztalt határokon átívelő biztonsági kockázatokkal és kihívásokkal találta magát szemben. Ezek a biztonsági kockázatok és kihívások változásokon mennek keresztül olyan értelemben, hogy a cselekményt elkövetni szándékozó személyek már nem minden esetben törekszenek az esztelen pusztításra. A beépülés és a társadalmi integrálódás vált az elsődleges céllá.

Ezeknek a változó biztonsági kockázatoknak a megoldására és hatékony kezelésére egy erős, és minden tekintetben felkészült rendvédelmi szervezetre és összefogásra van szükség. A szakmai és erkölcsi demoralizáltságot számos megoldhatatlannak tűnő probléma növeli, így a társadalmi elvárásokat tükröző biztonsági mutatók negatív irányba tolnak el.

Számos történelmi példa mutatja, hogy a keresztény egyházak szerves részét képezték a rendvédelmi és katonai szervezeteknek. Ez az együttes védelmi koncepció hozzájárult a kulturált rendészet fejlődéséhez.²⁹⁴

Jelen cikk szerzője további kutatás tárgyát képező prekonceptiós vizsgálatot kíván feltárni a vallás és a rendvédelem hatékony – újbóli – együttműködésének tekintetében.

²⁹⁴ A Csendőrség, valamint a Határőrség (mint félkatonai rendvédelmi szervek) szervezetein belül jelen volt az egyház, így segítve a fegyveres szolgálatot ellátó csendőröknek és határőröknek feldolgozni a hivatásukból, valamint az adott kor történéseiből adódó eseményeket.